

Årsrapport 2025

«Så skal det kunne være hyggelig å gå på jobb. En må kunne ta seg en kaffe i pausen. Ta tid til faglig og etisk refleksjon og utvikling. Det er også en del av å ha et godt arbeidssted».

Helse og omsorgsminister Vestre Helsetalen 13.1. 2026.

Innhold

Samarbeid om etisk kompetanseheving – bakgrunn	5
Året 2025.....	6
Etikksatsingen 2025: ressurser og fagråd	6
Regionale etikkrådgivere i 2025	6
Fagråd	6
Aktiviteter i 2025 - noen nøkkeltall	7
Praksisnær etisk refleksjon i året 2025.....	8
Bredden i tjenester og fagmiljøer etikksatsingen har nådd i 2025	8
Verktøy.....	9
Etikkprisen 2025.....	9
Prioriteringer	10
Psykologisk trygghet og moralsk stress.....	10
Ledere og ledelse	10
Pårørendesamarbeid	11
Palliasjon	11
Digetikk.....	11
Viktige samarbeidspartnere året 2025.....	13
Veien videre	16
Oversikt over oppdrag i 2025	16
Vedlegg 1 Tørn og etikk.....	22
Etisk refleksjon og TØRN – ei etisk satsing av Martin Roland Hansen	22
Bruk av etisk refleksjon i Tørn-arbeidet av Marta Strandos	23

Samarbeid om etisk kompetanseheving – bakgrunn

Satsingen Samarbeid om etisk kompetanseheving (Etikksatsingen i KS), er en satsing som støtter etisk kompetanseheving i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Det startet som et samarbeidsprosjekt mellom Helse- og omsorgsdepartementet (HOD), Helsedirektoratet, Senter for medisinsk etikk v/Universitetet i Oslo, yrkesorganisasjoner, samt KS som ansvarlig for gjennomføringen av oppdraget. Prosjektet startet i 2007 og ble avsluttet ved årsskiftet 2015. 243 kommuner deltok i prosjektet. Fra 2016 har Samarbeid om etisk kompetanseheving vært en satsing. Satsingen har frikjøpte regionale etikkrådgivere som støtter kommunene lokalt og regionalt, utvikler metoder og verktøy for etikkrefleksjon og deler ut den årlige Etikksprisen. Tiltaket inngår i Bo trygt hjemme-reformen¹.

Målet med tilskuddsordningen er å bidra til god etisk kompetanse i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Målet er videre at etisk refleksjon og systematisk etikkarbeid er en naturlig del av helse- og omsorgstjenestenes forbedringsarbeid og faglige utviklingsarbeid. Det overordnede målet er god kvalitet i tjenestene til pasienter og brukere i hele landet. Målgruppen er virksomhetsleder og helsepersonell i de kommunale helse- og omsorgstjenestene².

Etikksatsingen har følgende hovedtilbud/aktiviteter:

- **Metodekurs:** Et tilbud hvor satsingens rådgivere lærer opp etikkveiledere (både ledere og ansatte) til å lede etikkrefleksjon på egen arbeidsplass. Et slikt kurs innebærer også egne møter med ledere for å sikre forankring, samt oppfølging av veilederne videre, hvis det er ønskelig.
- **Fagdager:** Rådgiverne kan holde foredrag, og introdusere etikkrefleksjon ved bruk av 6-trinnsmodellen og andre metoder. Tema for fagdagen bestemmes av kommunene, med utgangspunkt i hva som er særlig aktuelt hos dem. Eksempel på tematikk er prioriteringer, pårørendesamarbeid, pasientsikkerhet og omsorg ved livets slutt. Etikk og ledelse og etikk og arbeidsmiljø kan også være tema.
- **Rådgivning/veiledning:** Vi bidrar med råd om forankring, etablering og utvikling av eget arbeid med etisk kompetanseheving. Kommunene kan ta kontakt med etikkrådgivere for å få råd knyttet til *håndtering* av konkrete etiske dilemmaer. Vi er ikke et etikkråd og tar ikke stilling til hva som bør gjøres i konkrete situasjoner.
- Utvikle og produsere **verktøy** som støtter praksisnær etikkrefleksjon.
- Satsingen deler hvert år ut **Etikksprisen**. Prisen deles ut til en kommune/bydel/virksomhet som driver et systematisk praktisk etikkarbeid, hvor målsettingen er å styrke brukerens opplevelse av verdighet og integritet i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

1 https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-20252026/id3123533/?q=Senter%20for%20medisinsk%20etikk&ch=2#match_0

2 https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-20252026/id3123533/?q=Senter%20for%20medisinsk%20etikk&ch=2#match_0

Året 2025

I året 2025 har Etikksatsingen hatt særlig søkelys **på områdene:**

- Praksisnær etikkrefleksjon
- Etikkprisen 2025
- Prioriteringer
- Psykologisk trygghet og moralsk stress
- Ledere og ledelse
- Pårørendesamarbeid
- Palliasjon
- Digetikk (Etikksatsingen digital)

Etikksatsingen 2025: ressurser og fagråd

Rådgiverne bistår og støtter kommunenes eget kvalitets- og forbedringsarbeid innenfor etikk. Rådgiverne har sin hovedstilling i - eller tett på kommunenes tjenester og er frikjøpt i 20% – 50% prosent stillingsbrøker. De har derfor god kjennskap til utfordringsbildet i de kommunale helse- og omsorgstjenestene, samt at de har bred erfaring og kompetanse innen etikk og etikkrefleksjon. Rådgiverne har oppdrag på regionalt - og lokalt nivå, og bistår med kurs og veiledning tilpasset lokale/regionale behov. I tillegg gir de råd og veiledning, etterspør etikkarbeid og er en viktig fagressurs i flere sammenhenger. Alle regioner/fylker i landet har egen kontaktperson i etikksatsingen.

Regionale etikkrådgivere i 2025

- Hanne Norum Hollekim, 20% stilling
- Leni Klakegg, 50% stilling
- Tanja Yvonne Alme, 50% stilling
- Kati Kannisto, 20% stilling
- Leder, Christine Haga Sørli 100% stilling

Fagråd

Det er opprettet et fagråd som kan bidra med kunnskap og råd knyttet til etiske utfordringer i og for helse- og omsorgstjenestene.

Målet er at rådet samles to ganger i året fysisk. Fagrådet samles første gang i januar 2026.

Medlemmer i fagrådet

- Sturla Stålsett (leder)
- Reidun Førde
- Henrik Syse
- Sigrid Askum
- Bjørn Sjøvold
- Marte Kvittum Tangen
- Marit Kirkevold
- Tanja Alme
- Unni Hembre
- Hanne Løvdal Gulset
- Bjørn Gudbjørgrud
- Ingrid Miljeteig

Mandat for fagråd for satsingen Samarbeid om etisk kompetanseheving i KS (etikksatsingen)

Foreløpig forslag til mandat for fagrådet

Bidra til å styrke satsing på etisk kompetanseheving på alle nivåer i helse- og omsorgstjenestene.

Bidra med råd for påvirkningsarbeid for å bedre rammevilkår og innsikt for arbeidet hos politisk og administrativt nivå.

Bidra med råd for påvirkningsarbeid for å bedre rammevilkår og innsikt for arbeidet hos politisk og administrativt nivå.

Bidra med innspill til hvordan etiske refleksjoner kan være en del av endrings- og omstillingsprosesser.

Gi en vurdering av dagens tilbud fra satsingen, og gi innspill på videre aktiviteter og eventuelt samarbeidspartnere.

Vurdere om verktøy i satsingen er best mulige og foreslå eventuelle forbedringer.

Gi retning for videre tilbud til ledere og ansatte utfra eget perspektiv og faglighet

Bidra med kunnskap og råd knyttet til etiske utfordringer i og for helse- og omsorgstjenestene

Aktiviteter i 2025 - noen nøkkeltall

Etterspørsel etter opplæring og kompetanseheving har økt. Vi ser også at mange kommuner vi ikke direkte har vært i kontakt med bestiller verktøy direkte via nettsiden. Det er vanskelig å gi eksakte tall, men satsingen har i 2025:

- **150 kommuner** har bestilt verktøy eller deltatt på metodekurs eller fagdager.
- Aktiviteter i **alle regioner**
- Rådgiverne har møtt over **8270 ledere og ansatte** gjennom oppdrag nasjonalt
- Mer enn **1100 ledere** har fått etisk kompetanseheving i oppdrag spesifikt rettet mot ledere
- Totalt sendt ut over **13 400 verktøy**
- Nettsiden har hatt mer enn **24 500 sidevisninger**
- Deltatt **internasjonalt** med poster og posterpresentasjon (7000 deltakere)

Oppdragene varierer fra å ha undervisning og etikkverksted for flere hundre deltagere, til grundige metodekurs og oppfølging over tid av enkeltkommuner. Rådgiverne bruker mye tid på å jobbe med kommunen i forkant slik at opplegget blir helt tilpasset deres behov, noe som innebærer at de selv blir utfordret på å identifisere egne utfordringer, etiske dilemma og formålet med en etikksatsing.

Praksisnær etisk refleksjon i året 2025

Etikksatsingen prioriterer metodekurs hvor målet er at det skal iverksettes etikkrefleksjon **på arbeidsplassen etterpå. Det legges ned mye arbeid i form av** planlegging, forankringsmøter, kick – off, opplæring, implementering og oppfølging.

Gjennom året har etikkrådgiiverne fått mange henvendelser, og de har strukket seg langt for å svare ut så mange som mulig. Det er på det nivået at vi er forsiktige med å skape forventninger vi ikke kan svare ut. Dette til tross for at noen arrangement må skyves over til neste halvår eller gjøres digitalt til tross for ønsker om fysisk tilstedeværelse. Tjenestene har det travelt og en tilbakemelding som denne er ikke helt uvanlig.

«Vi må være ærlige å si at vi har hatt et dilemma hos oss. Det er at vi har kjent på at kapasiteten hos oss er presset nå som NN er ute i sykemelding pga. en planlagt operasjon, og vi er derfor underbemannet. Men vi har kommet frem til at vi fortsatt ønsker å delta på undervisningen, men fo å spare litt tid har vi utarbeidet et felles etisk dilemma som vi leverer fra oss. Går det greit?»

Det er inspirerende å se hvordan ledere og ansatte likevel tilpasser seg for å kunne delta!

Bredden i tjenester og fagmiljøer etikksatsingen har nådd i 2025³

Hva som hører til under de ulike avdelingene og tjenestene varierer fra kommune til kommune, så noen av de som er nevnt under kan være like eller overlappende. Det kan også være noen som ikke har kommet med. Lista er først og fremst laget for å vise hvor bredt satsingen og verktøyene når:

Sykehjem	NSF	Barneboliger – avlastning og omsorgstjenester
Hjemmebaserte tjenester	Velferdsforvaltning	Velferdsetaten Oslo
Tjenester ROP	Tildelingskontor	Mestringsenhet
Tjenester PU/BOA	Presse – Sykepleien	Miljø og habiliteringstjenester
Helsehus	Oppfølgingstjenester for ungdom	Sykehus: medisinsk intensiv og oppvåkning-avdeling
Helsestasjon	Krisesenter	Sykehus KEK
Fagskole	HR – personalavdeling	Seksjon arbeidsrettet rus-behandling
Høgskole	Barneverntjenesten	Inkludering og arbeidslivs-avdeling
Universitet	Frivilligheten	Enhet for tildeling og sam-ordning
VGS	Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester	Voksenopplæringscenter
Senter for medisinsk etikk (SME)	Jobbvinner	Helsetjenester barn og unge
Legeforeningen	KLP	Velferdsforvaltning
Voksenopplæring	Sykehus	
Kommunalsjefnettverk	Miljø og velferdsavdeling	
Kommunesektorens etikkutvalg		

³ Tjenester/fagmiljøer o.l. som har bestilt materiell, bestilt etikkrådgiiverne til å bidra med informasjon om satsingen og/eller etisk kompetanseheving:

For å nå flest mulig med de ressursene etikksatsingen har jobber rådgiverne sammen med og i ulike nettverk. Eksempler på nettverk er:

Tjenester til personer med psykisk utviklingshemming	Kommunalsjef	Ressursnettverk for kreft og palliasjon
Forhåndssamtaler	Etikk	Nettverk for familie og barnevern
Etikkveiledere	Habilitering	Nettverk for frivillige i kreftomsorgen
KLP – 8 samlinger	Mitt livs ABC	Lærings og mestrings-nettverk
Demensomsorgens ABC	Ledernetverk	
Pro-ACT	Jobbvinner KS	
Pårørende	Gode pasientforløp KS	
	Palliasjonsnettverk	

Verktøy

Etikksatsingen har i 2025 sendt ut mer enn 13 400 verktøy i 2025. Det har blitt sendt ut flest lommekort, Etisk dømmekraft - å lede etikkrefleksjon og På samme lag – etikkrefleksjon for godt samarbeid med pårørende.

Det ble produsert et digitalt hefte: *Etikk og juss* i samarbeid med Aldring og Helse. Dette er en start på noe som kanskje kan utvides til et verktøy på et senere tidspunkt. Det er også iverksatt utvikling av to nye verktøy:

- Veileder til bruk av 6-trinnsmodellen i prioriteringsspørsmål i samarbeid med Senter for medisinsk etikk
- Et hefte til ansatte i tjenester til mennesker med psykisk utviklingshemming i samarbeid med NAKU – nasjonalt kompetansemiljø for utviklingshemming.

Etikkprisen 2025

Grimstad kommune ble tildelt etikkprisen for 2025. Den ble delt ut i 2026.

Fagjuryen trekker frem at Grimstads etikkarbeid er solid forankret i ledelsen, i planverk og hos ansatte som jobber tett med pasientene. Leder av fagjuryen Sturla Stålsett måtte melde avbud grunnet sykdom. Vi var så heldige at Morten Magelssen fra SME tok over ledelsen av fagjuryen.

Grimstad har gjort etikkrefleksjon til et arbeidsverktøy i hverdagen. De har satt av tid til refleksjon i turnus, etablert en egen case-bank og har et tydelig pasient- og pårørendeperspektiv. Kommunens arbeid er et godt eksempel til inspirasjon for andre, sa styreleder i KS Gunn Marit Helgesen da hun delte ut prisen.

Kommunedirektør Magnus Mathisen mottok prisen på vegne av kommunen. Han understreket at samarbeid med pårørende er særlig sentralt i deres etikkarbeid.

– Vi er utrolig stolte og takknemlige for denne anerkjennelsen. Det er en stor motivasjon for alle våre ansatte som hver dag jobber for å sikre etiske og gode tjenester. Det er ikke lenger et prosjekt, men er blitt en del av arbeidet vi gjør hver dag, sa Mathisen.

Etikkprisen deles ut av satsningen Samarbeid om etisk kompetanseheving i KS. Målet er å løfte frem kommuner som bruker systematisk etisk refleksjon for å styrke kompetansen hos ledere og ansatte. Etikkprisen skal bidra til å styrke kvaliteten på tjenestene over hele landet.

Statssekretær i Helse- og omsorgsdepartementet Ellen Rønning-Arnesen sa i sin tale at etikk er et lederansvar, og at det er en viktig del av profesjonsutviklingen i kommunen.

- De som jobber godt med etisk refleksjon får bedre beslutninger, det blir lettere å stå i det og etikk bidrar til at tjenesten henger mye bedre sammen, sa Rønning-Arnesen.

Asker, Ringerike, Utviklingssenter for hjemmebaserte tjenester og sykehjem i Østfold sammen med Rakkestad og Indre Østfold kommune var også nominert til prisen. De fikk hederlig omtale av fagjuryen for sitt arbeid.

Leder av Kommunesektoren etikkutvalg, Dagfinn Høybråten, holdt innlegg på utdelingen.

Det har blitt arbeidet med kriteriene for prisen slik at de skal være enklere og tydeligere. Det er også diskutert å endre noe på søkeprosessen slik at fagjuryen får enda bedre innsikt i arbeidet gjennom et intervju av de nominerte før man bestemmer vinner. Det arbeides med å få mer oppmerksomhet rundt prisen og det gode etikkarbeidet som blir løftet frem.

Prioriteringer

I kommunenes innspill til den nye prioriteringsveilederen tok mange av dem opp støtte til implementering og verktøy for å ta i bruk kriteriene. Etikkrefleksjon er løftet opp av myndighetene som et godt verktøy for å prioritere. Prioriteringer er et tema kommunene har ønsket fagdager på i 2025. Etikksatsingen og Senter for medisinsk etikk (SME) har gjennom 2025 arbeidet med et nytt verktøy: Veileder til 6-trinnsmodellen til bruk i prioriteringsutfordringer. Det vil bli lansert i 2026. Det har også vært et samarbeid om ett webinar over to dager for ledere om prioriteringer. Det hadde ca. 250 påmeldte, og noen steder satt det flere sammen.

Psykologisk trygghet og moralsk stress

Gjennom 2025 har det vært mange oppdrag i kommunene på temaet psykologisk trygghet og moralsk stress. Selvivaretakelse er også et element i dette. Temaet har vært en sentral del av samarbeidet etikksatsingen har hatt med KLP i 2025.

Ledere og ledelse

Etikksatsingen har nådd rekordmange ledere i 2025, mer enn 1140. Dette skyldes vårt gode arbeid med forankring, men også at ledere har fått økt innsikt i hva etisk kompetanse betyr for dem selv som ledere og for deres ledelse. Dette kan ha sammenheng med utfordringsbildet for tjenestene, og synliggjøring i rapporten ETIKK OG LEDERSKAP Kritiske faktorer for å mestre utfordringene for helse- og omsorgssektoren utarbeidet av Rudi Kirkhaug for KS i 2023.⁴ I etterkant av denne rapporten var det mange oppdrag knyttet til ny kunnskap utarbeidet gjennom disse funnene. Etikksatsingen har et samarbeid med NSF sin faggruppe for sykepleieledere for å sikre sammenheng mellom etikk og lederskap.

4 <https://www.ks.no/contentassets/569ebe86bb0d4a4580d156ff321b0ed4/Rapport-Etikk-og-lederskap-A4-nett.pdf>

Pårørendesamarbeid

Pårørendesamarbeid er et tema som ofte løftes frem av kommunene som et etisk krevende område. Helsedirektoratet har utarbeidet et forslag til en pårørendeavtale som en del av Pårørende-strategien⁵. Etikksatsingen har sittet i både arbeids- og ekspertgruppa for denne, og gjør det fortsatt i forhold til implementeringsverktøy. Heftet: På samme lag – etikkrefleksjon for godt samarbeid med pårørende⁶ er ett av satsingens mest etterspurte verktøy hvor mer enn 2100 ex har blitt sendt ut i 2025. I tillegg har det vært god trafikk på den nettartikkelen.

Palliasjon

Etikksatsingen har bidratt bredt med innspill, undervisning og veiledning med tema relatert til etiske utfordringer og veivalg i hele det palliative forløpet.

Veileder for beslutningsprosesser ved begrensning av livsforlengende behandling, har hatt en stor revidering. Tanja Alme og Christine Haga Sørli satt i helsedirektoratets arbeidsgruppe i utarbeidningen av den nye veileder. Veilederen ble sendt på høring i 2025, og i høringsutkastet ble etikk og etisk refleksjon tydelig løftet frem.⁷

Etikksatsingen har hatt mange oppdrag innenfor dette fagfeltet, inkludert oppdrag om forhånds-samtaler. Det er behov for kompetanse på metodikk for etikkrefleksjon for å kunne håndtere krevende etiske dilemma, men det er også behov for å øve seg i krevende samtaler. Det har i 2025 vært en offentlig debatt om dødshjelp. Det kan virke som om holdningene i befolkningen går i retning av at folk er mer positive til en slik praksis. Debatten påvirker også ansatte, både som privatpersoner og som fagfolk. Det er særlig viktig at ledere og ansatte når normene endres får tid til å reflektere. Etikkrefleksjon bidrar til mer bevissthet på egne verdier, og samtidig en større varhet for andres. Det er ikke bare de etiske argumentene om liv og død, om menneskets vilkår og helsevesenets kall det bør reflekteres over, men i like stor grad støtte hverandre i modning og klokskap. Satsingen har bidratt inn i flere fagdager innen palliasjon, og har i den anledningen brukt nettkurset Åpenhet om døden. Satsingens rådgivere har også skrevet flere kronikker om dødshjelp og livshjelp, etiske veivalg ved livets slutt.

Digetikk

- Kommuner melder et behov for å nå bedre ut til ledere og ansatte som av ulike grunner ikke kan delta på fysiske samlinger. Etikksatsingen prøver å gjennomføre en del av våre oppdrag digitalt. I 2025 ble 17 fagdager/konferanser gjennomført digitalt. Det er ikke det samme som å være fysisk i salen, men det er bra nok og åpner for at vi rekker mer. Reising tar mye av tiden etikkrådgiverne er frikjøpt for.
- Etikksatsingen har utviklet et forslag til en etikkens - ABC hvor det er lagt opp til å nå tre ulike målgrupper; alle ansatte, ansatte som skal bli etikkveiledere på egen arbeidsplass og ledere. Forslaget er oversendt til Helsedirektoratet, men forutsetter økte ressurser. Det er mulig at et forslag til et digitalt verktøy på prioritering og etikk kan være en god løsning på etterspørselen som ventes etter at det nye verktøyet Veileder til bruk av 6-trinnsmodellen i prioriteringsspmål blir lansert i 2026.

5 <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/regjeringens-parorendestrategi-og-handlingsplan/id2790589/>

6 <https://www.ks.no/fagomrader/helse-og-omsorg/eldreomsorg/pa-samme-lag/>

- Satsingens nettside på KS.no har mange treff og er mye brukt. Alle etikkstatsingens ressurser ligger digitalt på nettsiden. Siden hadde mer enn 24 550 treff i 2025, noe som regnes som god trafikk av kommunikasjonsavdelingen i KS. Av verktøy har nettkurset Etisk refleksjon (Martin-filmene) i særklasse mest trafikk på siden. Den ligger også på plattformen KS kunnskap.
- Etikksatsingen har gitt ut seks nyhetsbrev/refleksjonsbrev i 2025. Tallet abonnenter stiger gradvis og ingen har meldt seg av. Brevet er primært laget som en støtte til etikkveiledere lokalt, men mange andre er også interessert.

Viktige samarbeidspartnere året 2025

Helse- og omsorgsdepartementet er oppdragsgiver for Etikksatsingen i KS.

Etikksatsingen rapporterer til **Helsedirektoratet** og søker midler gjennom dem. I 2025 har det vært etterspørsel etter deltagelse fra Etikksatsingen i ulike ressurser og arbeidsgrupper. Det har særlig vært knyttet til ulike oppdrag Helsedirektoratet har hatt innen prioritering, pårørendestrategien og St. meld. 24 (2019-2020) «Lindrende behandling og omsorg. Vi skal alle dø en dag. Men alle andre dager skal vi leve» - Nasjonal veileder Behandlingsavklaringer ved begrenset forventet levetid, utarbeiding og implementering av pårørendeavtaler, med mer. Helsedirektoratet sitter i fagjuryen for Etikksatsingen.

KS er sentrale for at etikksatsingen skal lykkes med å nå ut til kommunene. Satsingen samarbeider med ulike nasjonale nettverk og satsinger i KS. Eksempler på det er Gode pasientforløp, Jobbvinner og Tørn. Martin Roland Hansen og Marta Strandos er begge prosjektledere i Tørn og har beskrevet betydningen av etisk kompetanse og refleksjon i vedlegg 1.

Etikksatsingen har et veldig godt samarbeid med **KS' regionskontorer**, og de bidrar til å få etikkarbeidet inn i ulike settinger på ulike nivåer i regionen. Regiondirektør i KS Viken sitter i fagjuryen for Etikksatsingen.

Kommunesektorens etikkutvalg ønsket besøk av etikksatsingen for å høre om satsingen og vurdere synergieffekter av et samarbeid. Leder av utvalget, Dagfinn Høybråten, ga tydelig uttrykk for begeistring over et solid arbeid over mange år og en god generisk metode for etikkrefleksjon. Rådet fattet et vedtak om å følge opp med hovedstyret i KS, samt ledelsen i KS om at dette var noe som bør breddes ut til alle tjenester i kommunene.

Kommunene er satsingens viktigste samarbeidspartner, og rådgiverne bruker mye tid på å støtte kommunene i forkant av en lokal satsing på etikk-kompetanse. Satsingen har kompetanse på hvordan starte opp, forankre og drive et etikkarbeid, og dette gjøres over tid i mange kommuner. Hva som blir resultatet av forarbeidet varierer, men uavhengig av konkrete metodekurs for ledere og ansatte, sier kommunene at selve samtalene på forhånd i seg selv driver etikkarbeidet fremover.

I 2025 har **Senter for medisinsk etikk** ved Universitet i Oslo (SME) og etikksatsingen samarbeidet om utarbeidelsen av et nytt verktøy: Veileder til bruk av 6-trinnsmodellen i prioriteringss spørsmål, nasjonalt med nettverkssamling for etikkveiledere og webinar om prioriteringer rettet til ledere. SME sitter i fagjuryen for Etikksatsingen.

Utviklingssenter for sykehjem og hjemmebaserte tjenester (USHT) er en viktig samarbeidspartner i mange regioner. De er ofte arrangører eller medarrangører på ulike samlinger. De knytter ofte etikkarbeidet til konkrete nettverk eller oppdrag fra Helsedirektoratet. Rådgivere fra satsingen bidrar med faglige innlegg og metodetrening inn i deres nettverk.

I **Norsk sykepleieforbund** er det et stort fokus på etikk og etisk refleksjon. Etikksatsingen er en samarbeidspartner i et pågående prosjekt i NSF. En av etikkrådgiverne leder prosjektet. Det er et ønske at alle faggrupper i NSF skal øke fokus på nytten og behovet for etikkrefleksjon. Et synlig og viktig samarbeid er ulike webinar som trekker mange deltakere. I 2025 ble det gjennomført fire webinar sammen. Det har vært mellom 70 og 300 påmeldte. Som en del av prosjektet ble det skrevet en rapport. Foreløpig viser resultatene at ledere og sykepleiere opplever mange etiske dilemmaer og en del moralsk stress. De ønsker tilgang til etisk refleksjon. Likevel har mindretallet muligheten til systematisk etisk refleksjon. Spesialisthelsetjenesten er inkludert i prosjektet, men

det reduserer ikke betydningen for etikksatsingens arbeid. Leder for prosjektet i NSF deltok i en paneldialog under Rådet for sykepleieetikk sin prekonferanse ved Sykepleiekongressen i november 2025. Tema for dialogen var verdier. På samme kongress hadde etikksatsingen tre postere sammen med NSF (i tillegg til etikksastingens egne postere).

Prosjektet i NSF deltok med 2 etikkpostere hvor etikksatsingen var med under den internasjonale sykepleiekongressen (ICN) i Helsinki 2025 med 7000 deltakere. Samarbeidet mellom NSF og Etikksatsingen fortsetter i 2026.

KLP

Vi samarbeider med KLP om fagdager rettet mot kommunale ledere, tillitsvalgte og verneombud.

Dette er et godt samarbeid der vi treffer ledere på høyt nivå. Her kan vi fremme forankring av praksisnær etikk og etikkrefleksjon for både ledere og ansatte i forhold til prioriteringer og beslutninger. Fagdagene har omhandlet psykologisk trygghet, arbeidsnærver og etikkrefleksjon. Samlingene har fått gode tilbakemeldinger, og har ført til at ledere har tatt kontakt for nye oppdrag

Det ble gjennomført 6 oppdrag sammen med KLP i 2025. Samarbeidet fortsetter i 2026.

Malin M.Hodnekvam Pedersen Spesialrådgiver i KLP beskriver samarbeidet slik:

I KLP jobber vi med å skape helsefremmende arbeidsplasser. Et av temaene vi formidler kunnskap om er psykologisk trygghet i team, et grunnleggende element for å kunne jobbe sammen med å skape et godt arbeidsmiljø. Vi har gjennom de siste årene kombinert dette med KS Etikk sin opplæring om systematisk etisk refleksjon. Disse temaene påvirker hverandre der man for å kunne jobbe med samtaleverktøy må ha psykologisk trygghet, og hvor man ved etisk refleksjon igjen kan styrke den psykologiske tryggheten i teamet når man gjennom verktøyet for refleksjon setter ord på de etiske dilemmaene en står i.

Vi gir et teoretisk grunnlag, eksempler og praktiske oppgaver innenfor begge tema, noe deltakerne tilbakemelder at gir stor nytteverdi opp mot egen arbeidshverdag.

Helsefellesskap

Helsefellesskap er en spennende samarbeidspart for etikksatsingen siden erfaringer fra f.eks. Gode pasientforløp viser at etisk refleksjon er et godt samarbeidsverktøy mellom spesialist- og kommunehelsetjenesten. Et sted hvor det har blitt lagt gode føringer for å lykkes er Helsefellesskap Møre og Romsdal.

Helse- og omsorgstenestene vil framover møte store utfordringer knytt til blant annet færre sysselsatte, økende sosiale helseforskjeller, kamp om helsekronene og økende forventninger til helsetenester fra befolkningen.

Helsefellesskapet fremmer om begge helsenivåer som må samhandle og samarbeide bredt for å sikre at vi i framtida kan ha berekraftige helsetenester til innbyggjarane. Nøkkelen til å lykkest må bygge på felles verklegheitsforståing og felles mål og strategi for samarbeidet. Økonomisk gevinst vert ein konsekvens av å lukkast med dei fire hovudmåla, som ein integrert del av strategien.

I helsefellesskapet erkjenner vi at helsenivåer er gjensidig avhengig av kvarandre for å lykkest.

Med eit slikt utgangspunkt vil vi saman finne gode løysingar for innbyggjarane våre.

Dette skal skje ved desse fire måla:

- *Vilje til sterkare samhandling*
- *Prioritering gjennom kloke val saman*
- *Digitalisering og bruk av ny teknologi*
- *Styrke kompetanse og rekruttering*

Og under målet: PRIORITERE GJENNOM KLOKE VAL er en av strategiene å ha felles etisk refleksjon rundt etiske problemstillinger. Dette gir en veldig god forankring for etikkarbeid i tjenestene også.

STRATEGI :

- *Riktig behandling til rett tid på rett stad.*
- *Følgje anbefalingar for «kloke val»-kampanjen*
- *Innovasjon og omstilling som gir styrkja tenesteutvikling og gode pasientforløp*
- *Sjå innbyggjarane i eit livsløpsperspektiv*
- *Prioritere framtidsretta og langsiktig*
- ***Felles refleksjon rundt etisk problemstillinger⁸***

Senter for omsorgsforskning – sør. Det er etablert et månedlig møte med deltakere fra Senter for omsorgsforskning sør, Senter for medisinsk etikk, Utviklingssenter for sykehjem og hjemme-tjenester, Universitetet i Agder m. fl. Møtene skal bidra til kompetansedeling og samarbeid. Temaer som K.I, digitale hjelpemidler og prioriteringer har vært diskutert, og da gjerne med en faglig innledning.

I 2025 har Etikksatsingen i tillegg samarbeidet med blant annet:

- Fagforbundet
- Verdighetssenteret
- Universiteter, høyskoler og videregående utdanning⁹, flere undervisningstimer på skole, samt oppfølging av studenter og elever i praksis.
- Kreftforeningen

⁸ Hentet fra Mål og strategi 2026 - 2029

⁹ Aktivitetene er beskrevet i vedlegg bakerst i årsrapporten

Veien videre

HOD har bedt Helsedirektoratet om: *Helsedirektoratet skal å samle og evaluere erfaringer fra satsingen Samarbeid om etisk kompetanseheving, og med bakgrunn i kunnskapsgrunnlaget gi en vurdering av kommunenes og helseforetakenes behov for en helhetlig struktur for kompetanse- og kapasitetsutnyttelse og samhandling om etiske utfordringer, på tvers av tjenestenivå. Dette arbeidet gjøres i 2026.*

Oversikt over oppdrag i 2025

I denne oversikten ligger ikke planleggingsmøter, rådgivning, møter for sikre forankring administrativt og politisk og lignende. Dette er arbeidskrevende, men for å få frem kommunenes behov velger vi å kun presentere oppdragene.

Måned	Oppdraget	Arrangør/medarrangør	Deltagerkommuner
Januar			
	Fagdag om etisk refleksjon. Ønske om innføring i etisk refleksjon, øke etisk bevissthet. Sykehjem og skjermet enhet.	Nordkapp kommune	Nordkapp kommune
	To fagdager. Tema etikk og systematisk etisk refleksjon. Starte med systematisk etisk refleksjon i Stad kommune.	Stad kommune	Stad kommune
	Etikk og kreftomsorg, samhandling for Helse Møre og Romsdal. Felles samling kommuner og sykehus	Helse Møre og Romsdal	Sunnmørs-kommuner
	Systematisk etisk refleksjon metodekurs. Nettverk for ressurspersoner omsorg for mennesker med utviklingshemninger.	USHT Møre og Romsdal	Sunnmørs-kommuner
	Metodekurs og oppstart av etikkrefleksjon. Oppstart faste grupper/opplæring for Bo og habilitering Sula.	Bo og habilitering Sula	Sula kommune
	Oppstart ny etikkgruppe for mellomledere i Sula	Sula kommune	Sula kommune
	Deltakelse i nettverk. FOU Forhåndssamtaler	SME	Flere kommuner
Februar			
	Etikk og samfunn. Ledere Ålesund.	Ålesund kommune	Ålesund kommune
	Etikk-webinar. Etske veivalg og systematisk etisk refleksjon. Fagdag for sykepleiere innen kreftomsorg i Agder.	Kreftsykepleierne NSF Agder	Kommuner og sykehus Agder
	Innlegg Etikk, samhandling og klin.obs. Styrke etisk sensitivitet og kompetanse.	Høyskolesenteret i Kongsvinger, helseleder-nettverket i Kongsbergregionen, Fagskolen Innlandet	Kommuner og utdanningsinstitusjoner i Innlandet
	Fagdag etikk og metode. Siljulsåttan Sykehjem i Bergen.	Bergen kommune	Bergen kommune
Mars			
	KLP Nettverk i Tysvær. Psykologisk trygghet og etikk.	KLP	Vindafjord, Sveio, Bokn, Tysvær, Karmøy kommuner
	KLP Nettverk på Voss. Psykologisk trygghet og etikk.	KLP	Voss Ullensvang Vaksdal kommuner
	Digital samling i etikkveiledernetttverk. Faglig påfyll, erfaringsdeling.	USHT Finnmark	Sør-Varanger, Hammerfest kommuner
	Digital undervisning viderutdanning i palliasjon. Etikk og palliasjon.	Lovisenberg høyskole	Flere kommuner
	Metodekurs ledere. To dager. Metodekurs for ledere.	Ålesund kommune	Ålesund kommune
	Fagdag etikk og palliasjon. Nærøysund kommune prosjekt om etikk og palliasjon.	Nærøysund kommune	Nærøysund kommune
	Nasjonal fagdag. Etikk og palliasjon – etiske utfordringer i møte med eldre skrøpelige.	Aldring og helse	Flere kommuner
	Frokostseminar KS region Møre og Romsdal. Digital samling for ledere, tillitsvalgte og verneombud i alle kommuner Møre og Romsdal.	KS Møre og Romsdal	Kommuner i Møre og Romsdal
	Konferanse i alders- og sykehjemsmedisin. Økt kompetanse i praksisnær etisk refleksjon.	Legeforeningen	Flere kommuner
	Innlegg på samling Gode pasientforløp. Etisk refleksjon i samhandlingsperspektiv.	Gode pasientforløp, KS region Telemark	Kommuner og sykehus
	Innlegg på samling Gode pasientforløp. Etisk refleksjon i samhandlingsperspektiv.	Gode pasientforløp, KS region Vestland	Kommuner og sykehus
	Fagdag KLP. Psykologisk trygghet og praksisnær etikk, samling for ledere.	KLP	Sykkylven, Ørsta, Fjord, Volda m/flere kommuner

Måned	Oppdraget	Arrangør/medarrangør	Deltagerkommuner
April			
	USHT Hordaland arrangerer Demensomsorgs ABC. Koble dette arbeidet med etikk.	USHT Bergen	Voss, Eidfjord, Kvam, Vaksdal kommuner
	Innlegg om etisk refleksjon i demensomsorgen. Demensnettverk i Finnmark.	USHT Finnmark	14 Finnmarkskommuner
	Etikk undervisning kommunalsjefnettverk. Restarte systematisk etisk refleksjon i tjenstane.	Vennesla kommune	Vennesla kommune
	Fagkveld for NSF Nittedal; Etikk, etikkrefleksjon, 6-trinnsmodellen for etikkrefleksjon, prioriteringer i kommunale helse- og omsorgstjenester Etisk kompetanseheving for sykepleiere i Nittedal kommune.	NSF Nittedal	Nittedal kommune
	Digitalt innlegg om etikk og palliasjon til mennesker med utviklingshemming. Ressursnettverk for fagpersoner innen fagfeltet utviklingshemming.	USHT Tromsø	Flere kommuner
	Innlegg om etisk refleksjon for ledere. Lederwebinar NSF.	Sykepleierlederne NSF	Nasjonalt
	Systematisk etisk refleksjon i palliasjon. Innlegg for videreutdanning i palliasjon Gjøvik	NTNU Gjøvik	Gjøvik kommune
	Nasjonal helsekonferanse, stand. Informere om satsingen og tilbudet, samt betydningen av systematisk etisk refleksjon.	Helse- og omsorgs-departementet og KS	Nasjonalt
	Etikk-webinar i samarbeid med NSF. Tema etiske utfordringer i møte med eldre skrapelige og behandlingsavklaringer – hvordan kan etisk refleksjon hjelpe?	KS og NSF	Nasjonalt
Mai			
	Undervisning i etikk og endring. Endring i Miljø og Velferd.	Stryn kommune	Stryn kommune
	Etisk refleksjon, innføring og case. Ønske om innføring i etisk refleksjon.	Sør-Varanger kommune	Sør-Varanger kommune
	Etisk refleksjon, innføring og case. Ønske om innføring i etisk refleksjon	Berlevåg kommune	Berlevåg kommune
	Partnerskapsmøte Helsefelleskap Møre og Romsdal. Forankre handlingsplan med mål om etisk refleksjon fagutvalg eldre multisyske.	Helsefelleskap Møre og Rosmdal	Kommuner og sykehus
	Interkommunal etikknettverk i Sogn og Fjordane. Samle etikkveiledere i Sogn og Fjordane til kompetanseheving.	USHT Sogn og Fjordane	Kommuner i Sogn og Fjordane
	Utdeling av etikkprisen for 2024. Kåre vinner av etikkprisen og dele gode eksempler på bærekraftig etikkarbeid.	KS	Nasjonalt
	Nasjonal nettverksdag for etikkveiledere.	SME	Nasjonalt
Juni			
	Fagdag – Hva er viktig for deg? Målgruppe: Etikkveiledere, ledere, øvrige ansatte og innbyggere. I henhold til Etikknettverket i Stange kommunes mandat om etisk kompetanseheving for ansatte i helse- og omsorgstjenestene. Fokus på «Hva er viktig for deg?»	Stange kommune	Stange kommune
	Fagdag: Etikk som ledelsesverktøy /Prioriteringer i helse- og omsorgstjenestene. Kompetanseheving i etikk og prioriteringer for avdelingsledere og virksomhetsledere i helse- og omsorgstjenestene og barnevern.	Stange kommune	Stange kommune

Måned	Oppdraget	Arrangør/medarrangør	Deltagerkommuner
	Etikk i kreftomsorg. Innlegg på ressursnettverk for palliasjon og kreftomsorg.	Ressursnettverk for kommuner og sykehus Helse Møre og Romsdal	Kommuner og sykehus Helse Møre og Romsdal
	Markering av Hva er viktig for deg-dagen. Verdistand på kjøpesenter.	Sula kommune	Innbyggere på Sunnmøre
	Etikk-webinar i samarbeid med NSF. Tema Livshjelp og dødshjelp, etiske veivalg.	KS i samarbeid med NSF	Nasjonalt
	Muntlig og posterpresentasjon på konferansen International Council of Nurses (ICN). Samarbeid med NSF om 3 postere på internasjonal sykepleie-konferanse: betydningen av etisk refleksjon, etisk refleksjon og moralsk stress, sykepleieres erfaringer med etisk refleksjon.	ICN	Internasjonalt
	Etisk refleksjon som metode for forbedring. Digital opplæring for Proact instruktører.	USHT Møre og Romsdal	Kommuner i Møre og Romsdal
	Etisk refleksjon for frivillige. Opplæring i bruk av etisk refleksjon for frivillige i kreftforeningen.	Kreftforeningen	
August			
	Deltakelse og utdeling av materiell på Arendalsuka. Synliggjøre etikksatsing.	Arendalsuka	Nasjonalt
	Etisk refleksjon som metode. Undervisning for kreftsykepleiestudenter NTNU Ålesund.	NTNU Ålesund	Regionalt
	Innlegg om etikk i webinar «Den lille forskjellen». Innlegg i webinar-serie.	USHT Møre og Romsdal	Regionalt
September			
	Innlegg webinarserie «Den lille forskjellen».	USHT Møre og Romsdal	Regionalt
	Undervisning etikk og metode. Oppstart av etikk-nettverk i Fonna.	USHT Fonna	Haugesund, Utsira, Stord, Tysnes, Tysvær, Bømlo, Stord, Fitjar kommuner
	Fagdag Etikk og TØRN. «Etikk og endring».	Stryn kommune	Stryn kommune
	Halv dag om systematisk etikkarbeid i hab.tjenester. Habiliteringsnettverk i Finnmark.	USHT Finnmark	Flere kommuner
	Innlegg om systematisk etikkarbeid. Operasjonssykepleiekonferanse- etikk, og etisk refleksjon. En bærekraftig investering for bedre kvalitet, arbeidsmiljø og samhandling på tvers av nivå.	Operasjonssykepleierne NSF	Nasjonalt
	Stand og 3 poster landskonferanse i kreftsykepleie. Poster med tema: etikk og lederskap, Åpenhet om døden, og etisk refleksjon + stand på landskonferanse i kreftsykepleie.	Kreftsykepleierne NSF	Nasjonalt
	Metodekurs oppstart med etiske refleksjonsgrupper	Giske kommune	Giske kommune
	Etiske veivalg ved livets slutt. Fagdag Molde kommune, kulturhuset.	NSF Møre og Romsdal	Molde kommune
	Etiske veivalg ved livets slutt. Fagdag Ålesund kommune, Thon Hotel.	NSF Møre og Romsdal	Ålesund kommune
	Etikk og palliasjons webinar. Webinar med etikk og palliasjon som tema, åpent for helsepersonell i region midt.	Helsefelleskap Møre og Romsdal	Flere kommuner
	Fagkveld Notodden sykehus. Etikk og psykologisk trygghet.	Notodden sykehus	Telemark kommune med flere

Måned	Oppdraget	Arrangør/medarrangør	Deltagerkommuner
Oktober			
	Oppstart pårørandenettverk i Bergen. Etikk og pårørandesamarbeid	USHT Bergen	Bergen, Eidfjord, Voss, Øygarden kommuner
	Innlegg digitalt KLP. Etikk og psykisk helse.	KLP	
	Innlegg Etikk. Etikkveiledere i Helse Fonna.	USHT Fonna	Bokn, Kvinherad, Tysnes, Suldal, Utsira, Haugesund kommuner
	Metodekurs for nye etikkveiledere i kommuner i Innlandet dag 1 /2. Deltakere fra institusjonstjenester, hjemmetjenester, dagtilbud, tjenester for personer med funksjonsnedsettelse. Kursing av nye etikkveiledere i kommuner i Innlandet.	USHT/Etikknettverket i Innlandet	Stange, Ringsaker, Østre Toten, Vestre Toten, Hamar, Gran, Jevnaker (Akershus), Løten, Gjøvik
	Metodekurs for etikkveiledere. Opplæring i og øving på metodikk.	USHT Østfold	Flere kommuner
	Lunsj webinar om moralsk stress og etikk. 2 av etikkrådgivere holdt innlegg med tema moralsk stress og etikk på KLP sitt lunsj webinar.	KLP	Nasjonalt
	Etikk-webinar: etiske veivalg ved livets slutt. Innlegg på webinar.	USHT Østfold	Flere kommuner
	Fagdag - Etikk og prioriteringer i kommunale helse- og omsorgstjenester. Kompetanseheving i systematisk etikkrefleksjon og håndtering av prioriteringsdilemmaer for ansatte i Stangehjelpa, avdeling for rus- og psykisk helsetjenester for barn/ unge og voksne (inkludert PPT).	Stange kommune	Stange kommune
	Etikk-timen. En tilrettelagt bolig ønsket kompetanseheving i etikk, basert på innlegg på hab.nettverket.	Alta kommune	Alta kommune
	Systematisk etisk refleksjon og ledelse. Fagdag sammen med KLP for ledere, tillitsvalgt og verneombud i Ålesund kommune.	KLP og KS	Ålesund kommune
	Systematisk etisk refleksjon og ledelse. Fagdag sammen med KLP for ledere, tillitsvalgt og verneombud i Ålesund kommune.	KLP og KS	Ålesund kommune
	Kveldsseminar om etikk og palliasjon for sykepleierstudenter. Nettverkssamling på tvers for studenter NTNU Ålesund.	Sykepleierstudenter Ålesund	Ålesund kommune
	Etikkverkstad. Etikkverkstad på tvers av tjenester. Øving på 6-trinnsmodellen.	Sula	Sula kommune
	Metodekurs for nye etikkveiledere i kommuner i Innlandet dag 2 /2. Deltakere fra institusjonstjenester, hjemmetjenester, dagtilbud, tjenester for personer med funksjonsnedsettelse. Kursing av nye etikkveiledere for kommuner i Innlandet.	USHT/Etikknettverket i Innlandet	Stange, Ringsaker, Østre Toten, Vestre Toten, Hamar, Gran, Jevnaker (Akershus), Løten, Gjøvik kommuner
	Webinar heldag 1/2; Prioriteringer. Webinar for ledere på alle nivåer, ansatte i tildelingskontorer og tillitsvalgte.	SME	Nasjonalt

Måned	Oppdraget	Arrangør/medarrangør	Deltagerkommuner
November			
	Interkommunal nettverkssamling for etikkveiledere. Kompetanseheving for etikkveiledere i kommunene.	USHT Førde	Interkommunalt
	Etikk og Mitt Livs ABC (Digitalt). Koble etikk til Mitt Liv ABC.	USHT Stavanger	Time og Eigersund kommuner
	Demens og etikk. Etikk og vanskelig atferd.	Lillesand kommune	Lillesand kommune
	Fagdag for botjenesten Trondheim kommune. Etikk og etisk refleksjon i praksis.	Etikkveiledere i Trondheim kommune	Trondheim kommune
	Stand på Helsekompetansekongressen.	Helsefelleskap/læring og mestrings nettverk	Nasjonalt
	Etikkopplæring ansatte og ledere. Gloppen kommune vil starte med systematisk etisk refleksjon.	Gloppen kommune	Gloppen kommune
	Innlegg Kommunesektorens etikkutvalg. Info, kjennskap og synergieffekter.	Kommunesektorens etikkutvalg	
	Webinar dag 2 /2; Prioriteringer. Webinar for ledere på alle nivåer, ansatte i tildelingskontorer og tillitsvalgte.	SME	Nasjonalt
	Digital etikkrefleksjon. Tema: Prioriteringer i helse- og omsorgstjenesten.	USHT Innlandet/Etikknnettverket i Innlandet	Kommuner i Innlandet
	Innlegg om etikk og prioritering for ledernetttverk i Troms.	USHT Troms	Kommuner i Troms
	Innlegg Jobbvinner etikk og juss halv dag. Koble etikk til veiledning og mentorering.	KS	Regionalt
	Deltok med tre postere fra etikksatsingen, samt to i samarbeid med NSF på Sykepleierkongressen. Hadde også stand under kongressen.	NSF	Nasjonalt
Desember			
	Implementering og forankring av etikk. Ønska hjelp til å formidle dette til lederne.	Stad kommune	Stad kommune
	Ønske om å bredde etikk i kommunen til andre tjenester hjtj og institusjon Stryn kommune.	Stryn kommune	Stryn kommune
	Etikk-webinar «Tvang i helsetjenester».	SME, Finnmarkssykehuset	Kommuner i Finnmark
	Fagdag – psykologisk trygghet og etikkrefleksjon. Kompetanseheving i hvordan etikkrefleksjon kan være nyttig verktøy i arbeid med psykologisk trygghet på arbeidsplassen.	KLP	Kommuner i Innlandet
	Nettverkssamling Etikknnettverket i Innlandet; Etikkrefleksjon – En nøkkel til emosjonell robusthet for helsepersonell. Årlig nettverksamling.	USHT Innlandet/Etikknnettverket i Innlandet	Gjøvik, Gran, Hamar, Kongsvinger, Nord-Odal, Ringsaker, Stange, Sør-Odal, Østre Toten kommuner
	Deltakelse og informasjon.	Ukom	Nasjonalt
	Etiske veivalg ved livet slutt. Medlemsmøte for NSF Ørsta og Volda.	NSF Ørsta og Volda Nettverk for barnevern tjeneste Sunnmøre	Ørsta og Volda kommuner
	Systematisk etisk refleksjon i praksis. Fagdag for nettverk i barneverntjenesten på Sunnmøre	KS og NSF	Sula, Ålesund, Sykkylven, Ulsteinvik, Volda, Ørsta , Fjord, Vestnes kommuner
	Etikk-webinar i samarbeid med NSF. Etikk-webinar: etisk bevissthet og utfordringer ved palliasjon til mennesker med rusutfordringer.	KS og NSF	Nasjonalt

Vedlegg 1 Tørn og etikk

Etisk refleksjon og TØRN – ei etisk satsing av Martin Roland Hansen

For Stryn kommune er samarbeidet med KS og Utviklingssenter for sjukeheim og heimetenester ei viktig etisk satsing og eit stort steg mot auka profesjonalisering av tenestene våre. Vi ser at sentrale etiske prinsipp og verdiar går hand i hand med føringane som ligg i TØRN-programmet.

Etikkrettleiingar og refleksjon i praksis

Vi har fått eigne etikkrettleiingar som støttar tilsette i å bruke etisk refleksjon som ein systematisk arbeidsmåte. I fellesskap drøftar vi konkrete situasjonar frå kvardagen og belyser dei frå ulike perspektiv.

- For tilsette gir refleksjonen støtte i møte med etiske dilemma og styrkjer den profesjonelle integriteten.
- For tenestemottakarar bidreg refleksjonen til tenester som er betre tilpassa individuelle behov og livssituasjon, og som er prega av kvalitet, kontinuitet og tryggleik.

Læringsnettverk og verktøy

Gjennom deltaking i TØRN sitt læringsnettverk får kommunen tilgang til praktiske arbeidsmåtar og verktøy som gjer det enklare å sikre at tenestene byggjer på grunnleggjande etiske verdiar – både for tenestemottakarar og tilsette.

Profesjonalisering og kvalitet

Kombinasjonen av etisk refleksjon og TØRN har gjort oss meir medvitne om at tenestene skal vere prega av respekt for individet og rettferdig fordeling.

- Vi har fått arbeidsmetodar som reduserer risiko for feil og sikrar betre overgangar mellom tenester.
- Kompetansen til tilsette er styrkt, og arbeidsvilkåra er forbetra.
- Vi har fått større fokus på tenestemottakarane sin autonomi, og at tenestene skal tilpassast den enkelte sine behov.
- Gjennom bruk av beslutningsstøtte ønskjer vi å gi kvar tenestemottakar større innverknad på eigen kvardag.

TØRN som praktisk etikk

TØRN kan forståast som ei konkret gjennomføring av etiske prinsipp i helse- og omsorgstenestene. Programmet gjer verdiane levande i kvardagen – til beste for både innbyggjarar og tilsette.

Samarbeidet i region vest

Tørn kommune (KS), Samarbeid om etisk kompetanseheving (KS) og USHT har alle mandat til å støtte kommunane i endrings- og implementeringsarbeid. Dette skjer innan oppgåvedeling og arbeidstidsplanlegging, kvalitetsarbeid og fag- og kompetanseutvikling.

Gjennom å samordne tilbod og ressursar kan vi:

- synleggjere samanhengar mellom aktivitetane
- kople metodar og verktøy på ein heilskapleg måte
- bruke ressursane meir effektivt for både kommunane og oss sjølve
- Gjere etisk refleksjon til ein naturleg del av kvalitets- og fagutviklinga
- Styrke leiingar i dei utfordringane dei står i
- Skape psykologisk tryggleik i omstillingsprosessar
- Bruke etikk som verktøy for involvering og handtering av motstand
- Bygge tillit mellom alle involverte

Bruk av etisk refleksjon i Tørn-arbeidet av Marta Strandos

Om Tørn

Tørn kommune er eit strukturert program som støttar kommunane i arbeidet med å utvikle nye måtar å organisere oppgåver og arbeidstid i helse- og omsorgstenestene. Målet er å finne gode arbeids- og organisasjonsformer gjennom oppgåvedeling og tenestestyrte bemanning, slik at sektoren blir meir berekraftig.

Programmet blir drive av KS, finansiert over statsbudsjettet, med rammer sett av Helsedirektoratet. Tørn tilbyr læringsnettverk over ca. 1,5 år, med digitale samlingar, rettleiing i eige utviklingsarbeid og oppfølging av prosjektleiar og prosjekteigar.

Kvifor bruke etisk refleksjon i endringsarbeid?

Endringsarbeidet utfordrar etablerte arbeidsmåtar. Ny oppgåvedeling og endra organisering grip inn i daglege rutinar, og reiser spørsmål som:

- Kva betyr dette for meg og min arbeidsplass?
- Er endringane til det beste for pasientar og brukarar?
- Har vi ressursar og kapasitet til dette?

Tørn legg derfor stor vekt på medarbeidarinvolvering, utviklingsorientert partssamarbeid og meistringsorientert leiing. Det krev tid å mobilisere, skape felles forståing og etablere tydelege mål og tiltak.

Etisk refleksjon er ein metode som styrkar både kvalitet i tenestene og involvering av medarbeidarar. I Tørn bidreg etisk refleksjon særleg til:

- Støtte i val og prioriteringar: Ved å lytte til ulike perspektiv får ein betre grunnlag for å vurderare konsekvensar av endringar – både for brukarar og tilsette.
- Kultur for å stille spørsmål og ta ansvar: Etisk refleksjon skapar rom for undring og openheit. Det styrkar medarbeidarinvolvering og sikrar at tilsette både høyrer og blir høyrde
- Læring gjennom refleksjon: Læring er ein nøkkle i endringsprosessar. Refleksjon gir forståing for kva som bør endrast og kvifor, og skapar motivasjon som kjem innanfrå – ikkje berre frå krav «ovanfrå».

Samarbeidet i region vest

Tørn kommune (KS), Samarbeid om etisk kompetanseheving (KS) og USHT har alle mandat til å støtte kommunane i endrings- og implementeringsarbeid. Dette skjer innan oppgåvedeling og arbeidstidsplanlegging, kvalitetsarbeid og fag- og kompetanseutvikling.

Gjennom å samordne tilbod og ressursar kan vi:

- synleggjere samanhengar mellom aktivitetane
- kople metodar og verktøy på ein heilskapleg måte
- bruke ressursane meir effektivt for både kommunane og oss sjølve

Vi jobbar ut frå desse målsetjingane:

- Gjere etisk refleksjon til ein naturleg del av kvalitets- og fagutviklinga
- Styrke leiarar i dei utfordringane dei står i
- Skape psykologisk tryggleik i omstillingsprosessar
- Bruke etikk som verktøy for involvering og handtering av motstand
- Bygge tillit mellom alle involverte

